

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΠΟΛΥΤΗΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΕΤΑΡΤΗ 2 ΙΟΥΛΙΟΥ 2003
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ενόψει της νέας χιλιετίας, το ανθρώπινο γένος είναι υποχρεωμένο να σχεδιάσει ένα νέο εκπαιδευτικό σύστημα και να διαμορφώσει τους όρους ενός νέου πολιτισμού. Και είναι υποχρεωμένο να το πράξει τούτο -επιτρέψτε μου να επισημάνω- όχι γιατί το εκπαιδευτικό σύστημα και ο πολιτισμός του παρελθόντος απέτυχαν, αλλά διότι άλλαξε η κοινωνία. Τίποτε από όσα ο άνθρωπος μπορεί να σκεφθεί και να δημιουργήσει -αν πρόκειται να καταστεί βιώσιμο- δεν είναι δυνατό να υπάρξει ερήμην της κοινωνίας. Αλλάζουν οι κοινωνικές συνθήκες; Αλλάζουν, επίσης, οι ιδέες, οι πεποιθήσεις, οι μορφές της τέχνης, οι επιστημονικές αντιλήψεις και ούτω καθεξής.

Σήμερα η συζήτηση για την κοινωνική αλλαγή επικεντρώνεται στο αίτημα για συνεργασία και συνύπαρξη των λαών, στην προσπάθεια να οδηγηθούμε από ένα πλήθος μικρών και μεγάλων κοινωνικών συνόλων σε μια ενιαία κοινότητα ανθρώπων. Το πιο απτό και προχωρημένο δείγμα δημιουργίας στην εποχή μας μιας ευρύτερης από τον παραδοσιακό τύπο κράτους κοινωνίας είναι ασφαλώς η Ευρωπαϊκή Ένωση. Το εγχείρημα, βέβαια, δεν είναι νέο στην ιστορία. Τηρουμένων των αναλογιών, τόσο κατά το απώτερο όσο και κατά το πρόσφατο παρελθόν, επιχειρήθηκε να δημιουργηθούν μεγάλοι κοινωνικοί σχηματισμοί. Έτσι, τον 4ο αιώνα π.Χ., ο Μέγας Αλέξανδρος κατόρθωσε να συνενώσει πολλές κοινωνίες ανθρώπων σε ένα ενιαίο κράτος, ενώ μόλις τον περασμένο αιώνα δημιουργήθηκαν οι συνασπισμοί της Σοβιετικής Ένωσης και της

Γιουγκοσλαβίας. Η μοίρα όλων αυτών των προσπαθειών ήταν κοινή: κάποια στιγμή να διαλυθούν εις τα εξ ων συνετέθησαν.

Εκείνο, ωστόσο, που χαρακτηρίζει την προσπάθεια δημιουργίας μιας ενιαίας κοινότητας ανθρώπων στην εποχή μας -και μπορεί να δικαιολογήσει την αισιόδοξη πεποίθηση ότι η συνένωση των ανθρώπων που οικοδομείται σήμερα δεν θα έχει την ίδια τύχη με τους κοινωνικούς συνασπισμούς του παρελθόντος- είναι ο τρόπος με τον οποίο συντελείται αυτή. Εν αντιθέσει προς το βίαιο, επαναστατικό και κατασταλτικό τρόπο, με τον οποίο επιχειρήθηκε κατά το παρελθόν η διαμόρφωση της νέας μορφής της κοινωνίας, σήμερα αυτή επιδιώκεται με συναινετικές διαδικασίες. Η συγκρότηση και η λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ορισμένως, έχουν οικοδομηθεί -και συνεχίζουν να οριοθετούνται- μέσα από συνεννοήσεις, διαπραγματεύσεις και κοινές αποφάσεις.

Όσο, όμως, και αν δικαιούται να αισιοδοξεί κανείς ότι με τον ειρηνικό και συναινετικό αυτόν τρόπο η Ευρώπη οδηγείται σταθερά σε μια ενιαία κοινότητα πολιτών, δεν μπορεί παρά να τρέφει κάποια ανησυχία για το είδος της κοινωνίας που θα διαμορφωθεί και, ειδικότερα, για την πνευματική υφή της. Προσωπικά προβλέπω αφενός μεν ότι η σχεδιαζόμενη μορφή εκπαίδευσης, όσο και αν τυπικά θα καλύπτει ολόκληρη την κοινωνία της Ενωμένης Ευρώπης, στην πραγματικότητα θα αναδείξει μεγάλες ανισότητες, αφετέρου δε ότι ο ευρωπαϊκός πολιτισμός θα οδηγηθεί σε μια προοδευτική άμβλυνση, που ενέχει τον κίνδυνο του εκφυλισμού τελικώς.

Είναι λογικό, συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Ένωση, στην προοπτική μιας ενιαίας κοινωνίας πολιτών, να αναζητεί τη θέσπιση ενός κοινού τύπου εκπαίδευσης, όπως ως τώρα σε μια εθνική κρατική οντότητα, στην Ελλάδα λόγου χάρη, ισχύει το αυτό εκπαιδευτικό σύστημα σε όλη την επικράτεια της· δεν υφίστανται άλλοι νόμοι για την εκπαίδευση των πολιτών των Αθηνών, άλλοι νόμοι για την εκπαίδευση των

πολιτών της Θεσσαλονίκης, άλλοι για την εκπαίδευση των πολιτών της Κρήτης και ούτω καθεξής.

*Θεοδόσης Πελεργρίνης,
«Ασκήσεις Φιλοσοφίας για τη ζωή και την τέχνη»,
εκδ. Ελληνικά Γράμματα, (Διασκευή)*

A. Να γράψετε στο τετράδιό σας μια περίληψη του κειμένου που σας δόθηκε (100-120 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Να αναπτύξετε με 70-80 λέξεις το νόημα του παρακάτω αποσπάσματος του κειμένου: «**Όσο όμως και αν δικαιούται ... για την πνευματική υφή της**».

Μονάδες 10

B2. Να προσδιορίσετε το είδος του συλλογισμού που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στην πρώτη παράγραφο του κειμένου και να δικαιολογήσετε την απάντησή σας.

Μονάδες 5

B3. Να γράψετε ένα συνώνυμο για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **απτό, εγχείρημα, συνασπισμός, συντελείται, ενέχει.**

Μονάδες 5

B4. Να εντοπίσετε δύο σημεία του κειμένου στα οποία ο συγγραφέας κάνει μεταφορική χρήση της γλώσσας.

Μονάδες 5

Γ. Το επόμενο φύλλο της εφημερίδας του σχολείου σας είναι αφιερωμένο σε κάποιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συμμετέχοντας στο πρόγραμμα αυτό να γράψετε ένα άρθρο σχετικά με τους σκοπούς και τις αξίες εκείνης της εκπαίδευσης που θα βοηθήσει τους νέους ανθρώπους να ενταχθούν συνειδητά στην

κοινότητα των Ευρωπαϊκών λαών και να συμβάλουν στην ενίσχυση της ενότητάς της (500-600 λέξεις).

Μονάδες 50

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα να μην τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μετά τη 10η πρωινή.

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**

Επαναληπτικές απολυτήριες 2003

Απαντήσεις:

A. Θεματικό κέντρο του κειμένου είναι η δημιουργία μιας εκπαίδευσης για όλους τους λαούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην πρώτη παράγραφο αναφέρεται πως η αλλαγή της εκπαίδευσης είναι απαραίτητη, όχι γιατί δεν πέτυχε τους στόχους της αλλά εξαιτίας της αλλαγής της κοινωνίας. Αυτή η αλλαγή, σύμφωνα με τον συγγραφέα, αφορά στην ένωση των λαών σε μια «ενιαία κοινότητα», την ευρωπαϊκή ένωση. Παραθέτοντας δύο παραδείγματα υποστηρίζει πως ενώσεις κρατών έχουν ξαναδημιουργηθεί, όμως θεωρεί πως η συγκεκριμένη προσπάθεια είναι διαφορετική επειδή είναι «συναινετική». Εκφράζοντας τις επιφυλάξεις του για το τι λογής κοινωνία θα δημιουργηθεί καταλήγει, δίνοντας και ένα παράδειγμα, στο ότι είναι εύλογο να «θεσπιστεί» ένα όμοιο για όλους εκπαιδευτικό σύστημα.

B1. Όσο, όμως, και αν δικαιούται να αισιοδοξεί κανείς ότι με τον ειρηνικό και συναινετικό αυτόν τρόπο η Ευρώπη οδηγείται σταθερά σε μια ενιαία κοινότητα πολιτών, δεν μπορεί παρά να τρέφει κάποια ανησυχία για το είδος της κοινωνίας που θα δημιουργηθεί και, ειδικότερα, για την πνευματική υφή της.

Πιο συγκεκριμένα, στόχος μιας τέτοιας κοινότητας θα πρέπει να είναι η αποδοχή νέων ιδεών, ο εμπλουτισμός της γνώσης, μιας γνώσης όμως που αναβαθμίζει το πνευματικό επίπεδο και καλλιεργεί την πνευματική ανεκτικότητα, η αποφυγή του δογματισμού και η δημιουργία ενός υγιούς πολιτισμού. Ο κίνδυνος που ελλοχεύει είναι η πνευματική και πολιτιστική ομοιομορφία, τόσο λόγω του συγχρωτισμού με αλλόγλωσσους και αλλόθρησκους πολιτισμούς, όσο και λόγω της ελεύθερης διακίνησης ιδεών. Η πολιτιστική κληρονομιά κάθε έθνους θα πρέπει να αποτελεί το κοινό υπόβαθρο της πνευματικής ζωής των ευρωπαίων.

B2. Ο συλλογισμός της πρώτης παραγράφου είναι παραγωγικός.

Ξεκινάει από κάτι γενικό «τίποτε από όσα...ερήμην της κοινωνίας» και μαζί με κάτι ειδικό «Αλλάζουν οι κοινωνικές συνθήκες...Καθεξής», οδηγείται σε ένα ειδικό συμπέρασμα. «Ενόψει...νέου πολιτισμού».

B3. χειροπιαστό, τόλμημα, συνένωση, γίνεται, εμπεριέχει.

B4. «τρέφει κάποια ανησυχία», «η συγκρότηση και η λειτουργία της Ε.Ε ορισμένως έχουν οικοδομηθεί».

Γ. ΑΡΘΡΟ

Δομικά στοιχεία

❖ Τίτλος (κυριολεκτικός ή μεταφορικός ή υπαινικτικός)

ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

❖ **Πρόλογος**

• **Παρουσίαση του θέματος (επίκαιρου ή διαχρονικού), συχνά με τρόπο εντυπωσιακό και πρωτότυπο:**

- **Γεγονός**
- **Φαινόμενο**
- **Προσωπική σκέψη**

«Αυτή η Ένωση αντιπροσωπεύει την κοινή μας αποφασιστικότητα να βάλουμε τέλος σε αιώνες διαμάχης και να υπερβούμε τις προηγούμενες διαιρέσεις της ηπείρου. Αντιπροσωπεύει τη θέλησή μας να ξεκινήσουμε ένα καινούργιο μέλλον, βασισμένο στη συνεργασία, το σεβασμό στη διαφορετικότητα και τη αμοιβαία κατανόηση. Αυτή η ένωση αντιπροσωπεύει ένα κοινό εγχείρημα: Το εγχείρημα να μοιραστούμε το μέλλον μας ως κοινότητα αξιών».

Ιστορική Διακήρυξη της Συνόδου των Αθηνών

Στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ενοποίησης επιβάλλεται και ο επαναπροσδιορισμός της εκπαίδευσης, τόσο για την συνειδητή ένταξη των νέων στην Ευρωπαϊκή κοινότητα όσο και για την καλύτερη προετοιμασία των νέων ατόμων απέναντι στην πραγματικότητα που διαμορφώνεται (μέτοχοι, κοινωνοί της Ευρωπαϊκής ιδέας).

❖ **Κύριο Μέρος**

• **Ανάπτυξη του θέματος**

✓ **Κατάθεση:**

✓ **Επιχειρημάτων**

✓ **Τεκμηρίων**

✓ **Προσωπικών εκτιμήσεων**

✓ **Προβλέψεων**

✓ **Υποθέσεων κ.ά.**

Η διάπλαση ενός συνειδητοποιημένου Ευρωπαίου πολίτη αναζητείται κατ' ανάγκη στη σωστή εκπαίδευση, που θα πρέπει να δώσει έμφαση στα εξής: διάπλαση δημοκρατικής συνείδησης, καλλιέργεια του σεβασμού προς το συνάνθρωπο, προς την πολυφωνία και το διάλογο (αντίλογο). Τέλος, έμφαση στις αξίες εκείνες που θα λειτουργήσουν ανασταλτικά στο ρατσισμό και τον εθνικισμό. Αυτά προϋποθέτουν παιδεία ανθρωπιστική, αλλά και επαφή με άλλους λαούς μέσω των

ΜΜΕ, του διαδικτύου, αλλά και της «ανταλλαγής» μαθητών-φοιτητών, ώστε ο νέος να συνυπάρχει και να βιώνει έμπρακτα το διαφορετικό. Έτσι η γνωριμία, ο διάλογος, η πολιτιστική πολυφωνία συμβάλλουν στη δημιουργία της ευρωπαϊκής δημοκρατικής συνείδησης του νέου. Η Κοινότητα διοργανώνει και χρηματοδοτεί για το σκοπό αυτό διάφορα προγράμματα για τους νέους, μεταξύ των οποίων την εκμάθηση γλωσσών και τις ανταλλαγές μαθητών και σπουδαστών. Το πιο γνωστό από τα προγράμματα αυτά είναι το Erasmus, που επιτρέπει στους σπουδαστές των πανεπιστημίων να φοιτήσουν για ένα χρονικό διάστημα σε πανεπιστήμιο άλλου κράτους-μέλους.

ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ:

Ο εκπαιδευτικός σχεδιασμός επιβάλλεται να λειτουργήσει σε δύο άξονες:

A. Ανθρωπιστική παιδεία - Κατάρτιση

- Θα προσφέρει τις απαραίτητες γνώσεις, προκειμένου να εξοικειώσει το μαθητή με τους ευρωπαϊκούς θεσμούς, την ιστορία και τον πολιτισμό των ευρωπαϊκών λαών, τη σύγχρονη φυσιογνωμία τους κ.ά.
- Θα τονίσει / αναδείξει τις περιόδους συνεργασίας, αρμονικής συνύπαρξης μεταξύ των ευρωπαϊκών λαών και θα καταδείξει τα βαθύτερα αίτια των παλαιότερων διαφορών τους, με σκοπό τον παραδειγματισμό των νέων και την επιδίωξη της φιλίας και της ειρήνης.
- Θα καλλιεργεί αξίες που ενισχύουν τη διάθεση για συνεργασία (σεβασμός στα ιδιαίτερα πολιτιστικά χαρακτηριστικά, ισότητα κ.ά.), για την αντιμετώπιση του ρατσισμού, του υπερεθνικισμού.
- Θα εμπνέει και θα ενισχύει πρωτοβουλίες συνεργασίας με μαθητές άλλων κρατών, με στόχο την ανταλλαγή ιδεών και πολιτιστικών χαρακτηριστικών, την ανάληψη κοινής δράσης σε διάφορα θέματα, τις ανταλλαγές μεταξύ μαθητών, την προβολή του πολιτισμού μας κ.λπ.
- **Μέσω της παιδείας προάγεται η ευρωπαϊκή ιδέα και προωθούνται προγράμματα που ευνοούν την αλληλογνωριμία των εθνών, τον αμοιβαίο σεβασμό της πολιτιστικής τους ιδιαιτερότητας και τη συνεργασία. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης (Comenius, Erasmus, Leonardo da Vinci κ.ά.) αίρουν τις εκπαιδευτικές ανισότητες και ενισχύουν τον διαπολιτισμικό διάλογο και τη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής συνείδησης.**
- Η έμφαση στη μελέτη και τη σωστή χρήση της ελληνικής γλώσσας από τον Έλληνα πολίτη, με τη συμβολή της εκπαίδευσης, των ΜΜΕ, και την καλλιέργεια των γλωσσικών επιστημών. Έτσι, θα δημιουργηθούν αντισώματα για την αντιμετώπιση νόθων στοιχείων, ικανών να διαβρώσουν τη γλώσσα μας.

B. Προπαρασκευή έναντι τον ανταγωνισμού

- Οφείλει να βελτιώνει διαρκώς το μορφωτικό επίπεδο των μαθητών και φοιτητών και να προσφέρει τα κατάλληλα εφόδια για την επιτυχή ανταπόκρισή τους στον επαγγελματικό ανταγωνισμό (κατάρτιση, εξειδίκευση, γνώση νέων τεχνολογιών κ.λπ.).

- Είναι αναγκαίο να συνδράμει στην εξοικείωση του μαθητή με την παράδοση και τον πολιτισμό μας, προκειμένου να κατανοήσει και να συνειδητοποιήσει την αξία τους και να αγωνιστεί για την προστασία των ιδιαίτερων πολιτιστικών μας χαρακτηριστικών (π.χ. γλώσσα). Ιδιαίτερη σημασία έχει η βιωματική επαφή με την παράδοσή μας.
- Έχει χρέος να καλλιεργεί την κριτική ικανότητα των νέων και να συμβάλει στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης και στον περιορισμό της ξενομανίας.

❖ Επίλογος

- Διατύπωση:

- ✓ Συμπερασμάτων
- ✓ Προσωπικών ανησυχιών
- ✓ Προβλημάτων, που αποτελούν βάση για τον προβληματισμό του αναγνώστη

Η Κοινότητα, χωρίς να περιορίζει την πολιτιστική και γλωσσική ποικιλομορφία των λαών της, τους παρέχει **κοινή ταυτότητα** και ένα διαρθρωτικό σχήμα που εξασφαλίζει **αλληλεγγύη** και **υποστήριξη**.

Πρώτοι με την πρώτη!